

Hoofdstuk 3. Machineveiligheid

Dit hoofdstuk betreft alle soorten machines zoals, hoogwerkers, heftrucks en zaagmachines, maar ook elektrische handgereedschappen als slijp- / schuur- en boormachines. Deze moeten volgens de Europese machinerichtlijn geleverd worden en moeten sinds 1995 aan de essentiële veiligheidseisen van Bijlage 1 van de Machinerichtlijn voldoen.

3.1 Risicobeoordeling

Iedere werkgever is verplicht om door middel van een RI&E de mogelijke risico's binnen het bedrijf te inventariseren en schriftelijk vast te leggen. Eventueel noodzakelijke maatregelen worden vervolgens aangegeven in een plan van aanpak. Voor de signbranche is een voor de toetsingsvrijstelling erkende RI&E ontwikkeld. Bedrijven met 25 medewerkers of minder die gebruik maken van dit instrument en onder de signbranche vallen, hoeven de RI&E niet te laten toetsen. Het is uiteraard ook mogelijk om de RI&E uit te laten voeren door de brancheorganisatie of een externe deskundige.

In een RI&E worden ook de risico's verbonden aan de aanwezige machines beoordeeld en wordt nagegaan of gevaarlijke situaties kunnen worden voorkomen, zodat er veilig kan worden gewerkt en het risico op ongelukken tot een minimum kan worden beperkt.

Met behulp van de volgende vragen kan de veiligheid van een machine snel beoordeeld worden:

- Kan een lichaamsdeel bekneld raken in de machine?
- Kan haar of een kledingstuk worden meegetrokken door een machineonderdeel?
- Kunnen er spontaan onderdelen of gereedschappen uit de machine springen?
- Zijn er gebreken te zien of te horen?

Als een of meer van bovenstaande vragen met "ja" moet worden beantwoord is de machine in elk geval onveilig en zal deze veilig moeten worden gemaakt. Uit onderzoeken blijkt dat de meeste ongevallen ontstaan doordat een werknemer in contact komt met bewegende delen van de machine. De oorzaak hiervan ligt vaak in het feit dat deze delen onvoldoende of niet zijn afgeschermd.

De kolomboormachine zoals hiernaast afgebeeld is veilig gemaakt door een afschermkap aan te brengen aan de voor- en zijkanten van de boorkop en boor, zodat niemand hiermee in aanraking kan komen. Bovendien is de machine voorzien van een duidelijk zichtbare noodstop en is de beschermkap geschakeld, dat wil zeggen dat de boor uitgeschakeld wordt bij een weggedraaide beschermkap.

Verder wordt door middel van pictogrammen duidelijk gemaakt welke persoonlijke bescherming al dan niet gebruikt moet worden om veilig met deze machine te werken (bijv. géén handschoenen in verband met het gevaar om meegetrokken te worden door draaiende delen).

Een machine wordt pas als veilig beschouwd als het risico op een incident, ongeval of ziekte tot een aanvaardbaar niveau is teruggebracht. Als dat niet kan zal er op termijn een alternatief moeten worden gezocht en tot die tijd zal de machine zo veilig mogelijk gemaakt moeten worden.

Aangepaste kolomboormachine van voor 1995

Afschermkap Noodstop
aandrijving

Afschermkap boorkop en boor

Europese CE-markering

Bij de aanschaf van apparatuur moet rekening gehouden worden met het volgende:

- Schaf alleen machines aan die aan de gestelde veiligheidseisen voldoen en voorzien zijn van een Europese CE-markering. Als het apparaat van een CE-markering is voorzien, tussentijds niet is aangepast of uitgebreid en er een Nederlandstalige gebruiksaanwijzing aanwezig is, dan mag worden aangenomen dat de machine voldoende veilig is ontworpen;
- De gebruiksaanwijzing moet zijn bijgeleverd en moet o.a. informatie bevatten over werking, gebruikersinstructie, onderhoud en eventuele vervanging van onderdelen;
- Apparatuur zonder CE-markering moet als onderdeel van de RI&E worden gecontroleerd op veiligheid. Apparatuur met een CE-markering wordt in een RI&E eveneens gecontroleerd, maar dan met betrekking tot de wijze waarop de apparatuur binnen het bedrijf wordt gebruikt, namelijk of deze eventueel zou kunnen leiden tot een gevaarlijke situatie.

Kort samengevat:

De levering van een machine behoort vergezeld te gaan van:

1. Een EG-verklaring van overeenstemming CE, waarin wordt aangegeven op welke Europese richtlijnen de machine is gecontroleerd (zonder dit wordt de machine als niet CE gemarkeerd beschouwd);
2. Een gebruiksaanwijzing in de landstaal van de afnemer.

De levering is niet compleet zonder deze documenten!

3.2 Verminderen van risico's volgens de arbeidshygiënische strategie

Risico's verbonden aan machines moeten zo veel mogelijk aan de bron worden verminderd door het aanbrengen van afschermingen of beveiligingsinrichtingen. Dit wordt de arbeidshygiënische strategie genoemd. Volgens deze strategie moet het gevaar allereerst bij de bron (de machine) worden aangepakt en, pas als dat niet of niet voldoende kan, wordt (ook) de omgeving aangepast. De arbeidshygiënische strategie kent dus een hiërarchische volgorde.

De arbeidshygiënische strategie kent de volgende indeling:

1. **Maatregelen aan de bron en/of bij selectie van de bron;**
Allereerst moet er bij aanschaf van de machine rekening worden gehouden met de werkplek en de gevaren die de machine zou kunnen opleveren. Kies voor een alternatief als dit voor minder gevaar zorgt. Gaat het om een bestaande machine die nog niet volledig aan de veiligheidseisen voldoet probeer deze dan zoveel mogelijk aan te passen.

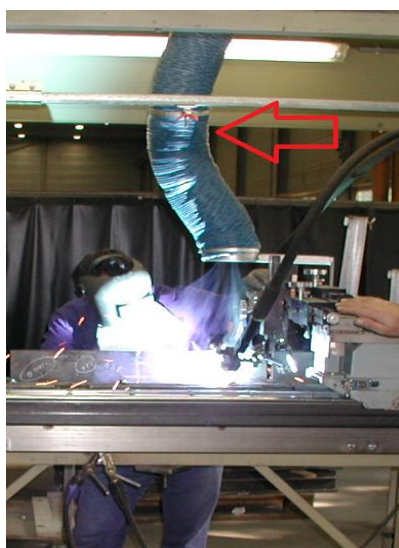
Bijvoorbeeld:

Een zaagmachine, zoals hier afgebeeld, moet voorzien zijn van een noodstop. Als geen noodstop aanwezig is moet deze alsnog worden aangebracht.

Wandzaagmachine: Noodstop

2. **Maatregelen gericht op collectieve bescherming (een groep van personen);**
Probeer het gevaar weg te nemen door het treffen van voorzieningen in de directe omgeving van de machine, bijvoorbeeld door afzuiging van gevaarlijke stoffen direct bij de machine. Lukt dit niet scherm het gevaar dan af door middel van het aanbrengen van kappen en schermen of omkasting van de machine. Een andere oplossing is het personeel afschermen van het gevaar, door bijvoorbeeld de machine zo te plaatsen dat de medewerkers niet bij de gevaarlijke plaatsen van de machine kunnen komen of de machine te laten bedienen vanuit een bedieningsruimte.

Bijvoorbeeld:

Afzuiging van de bij het lassen vrijkomende stoffen.

Afzuiging van de bij het printen vrijkomende stoffen.

3. **Maatregelen gericht op individuele bescherming;**

Zorg ervoor dat medewerkers zo min mogelijk gevaar lopen door bijvoorbeeld taakrotatie. Op deze manier staan medewerkers zo kort mogelijk bloot aan het gevaar, waardoor het lichaam de tijd heeft om te herstellen voordat het opnieuw wordt blootgesteld aan het gevaar.

4. **Toepassen van Persoonlijke beschermingsmiddelen;**

Als de voorgaande maatregelen niet mogelijk zijn dan wel de situatie nog niet veilig genoeg maken zullen de medewerkers beschermd moeten worden d.m.v. persoonlijke beschermingsmiddelen.

De binnen de signbranche meest voorkomende persoonlijke beschermingsmiddelen zijn de volgende:

Gehoorbescherming

Valbescherming

Adembescherming

Gehoorbescherming: als een machine meer dan 80 dB(A) produceert moet passende gehoorbescherming worden aangeboden. Vanaf een geluidniveau van 85 dB(A) moeten medewerkers deze bescherming ook daadwerkelijk gebruiken. Behalve oorkappen kunnen ook ear plugs of otoplastieken worden gebruikt.

Valbescherming: Persoonlijke valbescherming wordt gebruikt als er geen alternatief bestaat om de werkplek te beveiligen tegen valgevaar of als andere maatregelen ter bescherming tegen valgevaar een verhoogd risico opleveren.

Adembescherming: Adembescherming is verplicht als een medewerker beschermd moet zijn tegen het inademen van stof of rook, dat bijvoorbeeld vrijkomt bij las- of snijwerkzaamheden. Er diverse soorten van adembescherming, afhankelijk van de werkzaamheden. De leverancier van deze beschermingsmiddelen kan hierover nader informeren.

In het algemeen is het aan te raden om naast adembescherming ook de ogen te beschermen (bij lassen) door middel van een **lasbril**. Deze beschermt de ogen tegen ultravioletlicht en tevens tegen rondvliegende vonken en gloeiende metaalspetters. Een gewone **veiligheidsbril** beschermt tegen afspattende en/of rondvliegende deeltjes van materialen.

Veiligheidshelm: Deze is verplicht bij werken op meerdere hoogten, bij hijsactiviteiten en bij gevaar voor vallende voorwerpen en voor stoten en/of bekneld kunnen raken van het hoofd.

Veiligheidshandschoenen: Deze beschermen de handen tegen snijgevaar bij ruwe werkzaamheden, of tegen blootstelling aan gevaarlijke stoffen.

Veiligheidsschoenen: Deze zijn verplicht in die werkruimtes waar zware goederen en voorwerpen worden verplaatst (pletgevaar) en daar waar het gevaar op uitglijden bestaat.

NB. Let altijd goed op de levensduur van de beschermingsmiddelen en op mogelijke slijtageverschijnselen!

Veiligheidsbril

Veiligheidshelm

Veiligheidshandschoenen

Veiligheidsschoenen

Controle en onderhoud:

Goed onderhoud van arbeidsmiddelen is niet alleen van belang voor hun levensduur, maar ook noodzakelijk voor de veiligheid en de gezondheid van de medewerkers die ermee werken. Het louter uitvoeren van reparaties wordt niet beschouwd als toereikend onderhoud.

De belangrijkste eis is dat onderhoud, reparatie-, afstel- en reinigingswerkzaamheden worden uitgevoerd bij een drukloos en/of een spanningsloos arbeidsmiddel. Zorg daarom dat de beheersactiviteit "Lock out - Tag out" voor relevante machines binnen uw bedrijf is ingevoerd. "Lock out - Tag out" betekent dat er sloten of vergrendelingen worden toegepast die zijn bedoeld om inschakeling van een machine te voorkomen.

Op grond van artikel 7.4a van het Arbobesluit dienen arbeidsmiddelen die door gebruik of invloeden van buitenaf onderhevig zijn aan slijtage, veroudering of verslechtering periodiek gekeurd te worden. In principe gebeurt dit jaarlijks tenzij de RI&E iets anders aangeeft. Dit geldt in de praktijk voor elk apparaat met een spanning boven de 50 volt wisselstroom of 110 volt gelijkstroom (zie ook 3.3 "Voorkomen van Elektrocutie"), maar ook voor klimgereedschap, ladders en steigers. Let op: bij bijvoorbeeld een accuboer wordt niet de boormachine gekeurd maar de oplader, omdat alleen de oplader op een hogere spanning werkt dan de norm.

Arbidsmiddelen waarvan de veiligheid afhangt van de wijze van installeren moeten gekeurd worden voordat deze voor het eerst in gebruik worden genomen. Worden deze arbeidsmiddelen verplaatst of gedemonteerd moet opnieuw een keuring plaatsvinden voordat deze weer in gebruik worden genomen. In verband met de keuring van arbeidsmiddelen kan eigen personeel worden opgeleid of aangenomen maar er kan ook voor worden gekozen om deze werkzaamheden uit te besteden. In ieder geval dient de keuring te worden uitgevoerd door een voldoende opgeleid en gecertificeerd persoon.

Kort samenvattend:

1. Zorg voor regelmatige controle op correcte werking van noodstoppen, afschermingen e.d. en leg dit vast in een onderhoudsboek;
2. Schenk naast de verplichte periodieke keuring tevens aandacht aan de staat waarin de arbeidsmiddelen zich bevinden en leg ook dit vast in een onderhoudsboek;
3. Voorzie gekeurde middelen van een sticker met vervaldatum van de keuring.

3.3 Organisatorische maatregelen

Werkinstructies

De werkgever legt werkinstructies vast en zorgt voor instructie van het personeel met betrekking tot het werken met (gevaarlijke) machines, maar ook met betrekking tot het onderhoud van de machines. Deze instructies dienen toegankelijk te zijn voor het personeel. Alleen medewerkers die voldoende deskundig zijn bedienen de machines conform de werkinstructies.

Bediening van machines

Uitgangspunten moeten zijn:

- Eenvoudig, gemakkelijk toegankelijk en goed herkenbaar;
- Voorrang van stopopdracht boven startopdracht;
- Aanwezigheid van noodstop(pen);
- Een goede herkenbaarheid, zichtbaarheid en bereikbaarheid van noodstoppen;
- Een veilige wijze van stopzetten;
- Mogelijkheid tot veilig afsluiten van de energiebron;
- Opleiding en training van medewerkers met betrekking tot de bediening van machines inclusief de beveiligingsinrichtingen en noodstopvoorzieningen.

Voorkomen van beknelling / snijden:

- Voorzie gevaarlijke plaatsen van een machine zoals bewegende delen en scherpe messen van afscherming / hekken / inloopbeveiliging / beschermkappen en sluit openingen af;
- Afschermingen mogen geen andere gevaren met zich meebrengen (bijvoorbeeld scherpe randen);
- Afschermingen mogen niet op eenvoudige wijze kunnen worden omzeild of buiten werking worden gesteld;
- Afschermingen mogen niet het zicht belemmeren en zijn voldoende ver van de gevaarlijke zone af geplaatst;
- Voorzie gevaarlijke plaatsen of gevaarlijke onderdelen van machines van waarschuwborden / teksten;
- Aandrijvingen van mechanisch (hand-) gereedschap en andere apparatuur moeten volledig worden afgeschermd.

Voorkomen van elektrocutie:

- Laat elektrotechnische werkzaamheden en beoordelingen van elektrische onderdelen van installaties / machines / apparatuur alleen verrichten door voldoende deskundig en bevoegd / erkend personeel;
- Zorg ervoor dat bij elektrische schakelkasten actuele schema's aanwezig zijn;
- Zorg ervoor dat het ontwerp, de aanleg, het onderhoud, de installatie en de bedrijfsvoering volledig voldoen aan de veiligheidsbepalingen van de NEN-normen 1010/ 3140/ 50110;
- Alle elektrische handgereedschappen en elektrisch aangedreven machines moeten periodiek worden gekeurd volgens NEN-3140; de zogenaamde keuringstermijn, wordt bepaald door de installatieverantwoordelijke van een bedrijf, die dat doet op basis van de betreffende tabel uit de NEN-3140. Het moment waarop herkeuring moet plaatsvinden moet worden vastgelegd. Hoewel de keuringstermijnen per bedrijf zeer sterk kunnen verschillen gelden in het algemeen de volgende termijnen:
 - Bedrijfsinstallaties eens in de 5 jaar,
 - Grote machines afhankelijk van het gebruik: 1 tot enkele jaren,
 - Kantoormaterieel zoals computerapparatuur: 3 jaar,
 - Elektrische arbeidsmiddelen - Waar deze zich ook bevinden, in een werkplaats, kantine, gereedschapskoffer of onderhoudsbus: \geq 1 jaar. Bij intensief gebruik kan de termijn zelfs korter zijn!
- Zorg ervoor dat de tl-armaturen voorzien zijn van een doelmatige beschermkap;
- Elektrische onderdelen / voorzieningen aan machines en in de ruimte moeten spat- en waterdicht zijn aangelegd als er vochtige omstandigheden kunnen zijn;
- Zorg dat beschadigde bedrading en leidingen direct worden gemeld en worden gerepareerd.

3.4 Organisatie van de uitvoering

Het gebruik van machines, gereedschappen, apparaten en installaties mag geen risico's opleveren. Voor veilig werken is ook veilig gedrag erg belangrijk. Heldere voorlichting, duidelijke werkinstructies, het juiste gebruik van middelen en regelmatig onderhoud en keuring - vaak verplicht - verhogen de veiligheid. Daar zijn werkgevers en werknemers samen verantwoordelijk voor. Maak voor iedereen binnen de organisatie duidelijk wanneer en waar Persoonlijke Beschermingsmaatregelen gebruikt moeten worden om schade aan de gezondheid te voorkomen. Hanteer hiervoor een gebruiksmatrix en breng pictogrammen aan op de betreffende locatie.

Veel voorkomende pictogrammen zijn:

Bijvoorbeeld:

Adembescherming verplicht

Gehoorbescherming verplicht

Valbescherming verplicht

Veiligheidsschoen verplicht

Veiligheidsbril verplicht

Veiligheidshelm verplicht

Preventiemedewerker

In het kader van veilig werken moet een bedrijf beschikken over een preventiemedewerker.

Deze is op de hoogte van de regels, kan de regels vertalen naar de bedrijfssituatie en is in staat het management en de medewerkers hierover te informeren, te adviseren en te motiveren.

Een bedrijf met meer dan 25 medewerkers moet één medewerker aanwijzen die als preventiemedewerker fungeert. Bij bedrijven met 25 of minder medewerkers kan de werkgever zelf de preventiemedewerker zijn. Voorwaarde is dat hij beschikt over voldoende deskundigheid, ervaring en uitrusting.

Taken van de preventiemedewerker zijn:

- Meehelpen bij het opstellen van de RI&E;
- Arbo maatregelen uitvoeren;
- Adviseren aan- en samenwerken met de eventueel aanwezige OR;
- De werkgever assisteren in de zorg voor de dagelijkse veiligheid en gezondheid binnen het bedrijf.
- Met behulp van de RI&E beoordelen van iedere machine op de risico's bij gebruik daarvan.

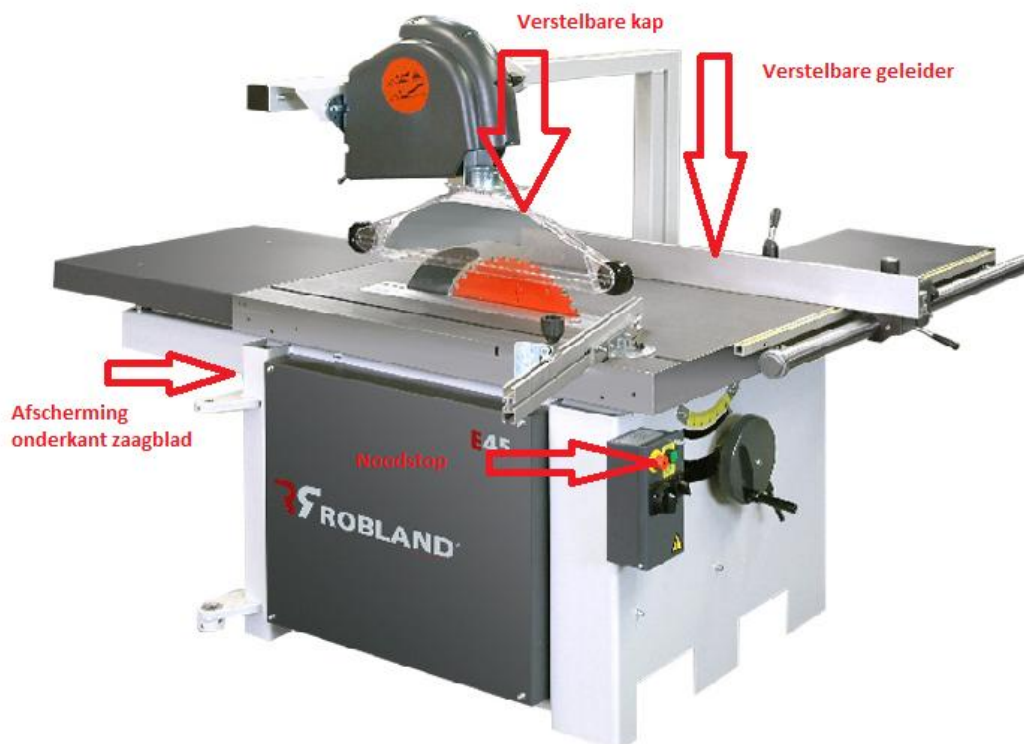
3.5 Best practice voor signbedrijven

Veiligheidseisen die aan binnen de signbranche veel gebruikte machines worden gesteld zijn:

Cirkelzaagmachine

Een cirkelzaagmachine, staat vrij op de grond en wordt door signbedrijven gebruikt om plaatmateriaal als hout, kunststof en zelfs aluminium (rechtlijnig) te zagen. Veiligheidseisen zijn:

- Zaagblad onder het werkblad geheel afgeschermd;
- Zaagblad boven het werkblad geheel afgeschermd door een verstelbare kap, die aangedrukt moet worden;
- Verankerd opgesteld;
- Kap aangesloten op de afzuiginstallatie;
- Mogelijkheid om te wijken voor doorgezaagd materiaal door een verstelbare geleider of hulpgeleider;
- Passend (bij de diameter en zaagsnede van het zaagblad) gemonteerd spouwmes;
- Duwhoutje en/of duwstok aanwezig bij de machine;
- Zo hoog mogelijke instelling van het zaagblad ter voorkoming van terugslag (behalve bij plaatmateriaal, in verband met versplinteren).

Kolomboormachine:

Een kolomboormachine staat doorgaans op een werkbank of een ander plateau dat ca. 100 cm hoger is dan het niveau van de werkvloer en wordt gebruikt om verticaal gaten te boren. Veiligheidseisen zijn:

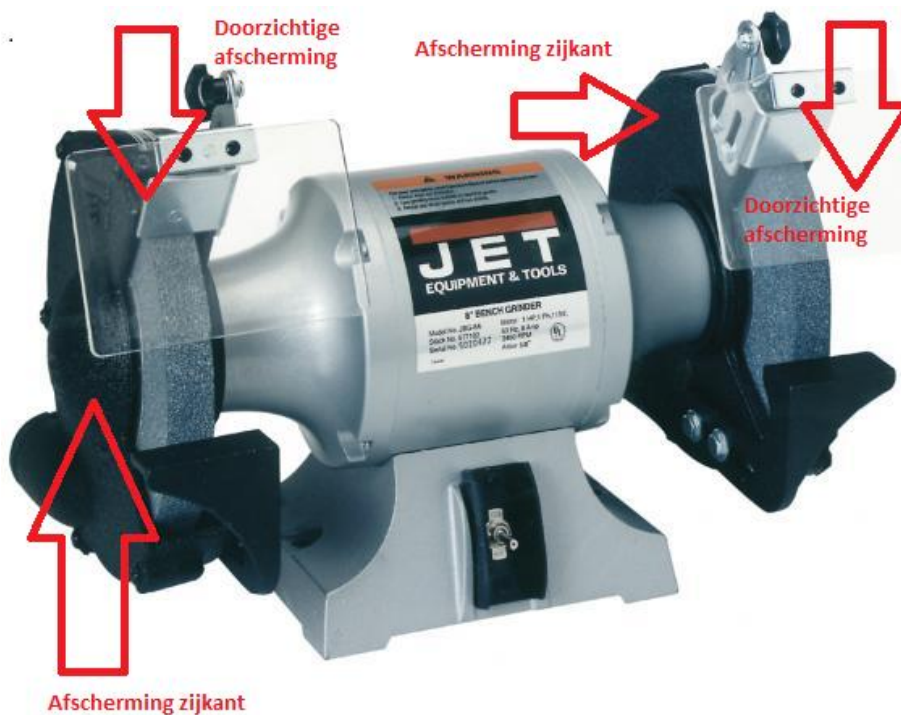
- Bedieningsknoppen goed bereikbaar
- V-snaarkap afsluitbaar en uitgevoerd met een onderbrekingschakelaar;
- Doorzichtige afscherming voorzijde boor;
- Gebruik geborgde machineklem;
- Verankerd opgesteld;
- Boorspindel komt automatisch terug in ruststand.
- Veiligheidsbril i.v.m. mogelijk wegschieten van spanen
- Geen handschoenen i.v.m. het risico om meegetrokken te worden

Slijpmachine:

Een slijpmachine staat doorgaans op een werkbank of een ander plateau dat ca. 100 cm hoger is dan het niveau van de werkvloer en wordt gebruikt om materiaal en gereedschap licht af te slijpen. Doorgaans zijn er twee verschillende soorten slijpstenen gemonteerd elk met andere eigenschappen, maar met dezelfde eisen aan de beveiliging van de machine. Veiligheidseisen zijn:

- Doorzichtige afscherming boven de slijpstenen;
- Verankerd opgesteld;
- Toerental en diameter van de slijpsteen afgestemd op de machine;
- Zijkant slijpstenen afgeschermd;
- Leunspaan juist ingesteld (maximal 3 mm van slijpschijf);
- Let op niet standaard aangebrachte staalborstels, dit is niet toegestaan omdat dan vaak de afschermkap wordt verwijderd;
- Slijpstenen niet axiaal belasten.

Algemene veiligheidseisen:

- Breng zelf geen wijzigingen aan de machines aan. Bovengenoemde beveiligingen worden niet voor niets aangebracht. Wordt bijvoorbeeld de beschermingskap van een zaagmachine verwijderd of buiten werking gesteld omdat dit gemakkelijker zou werken, bestaat het gevaar dat een lichaamsdeel in aanraking komt met de zaag; doe dit dus niet!
- Bij mogelijke risico's verbonden aan machines moet volgens de in 3.2 beschreven arbeidshygiënische strategie worden onderzocht of en hoe het gevaar geëlimineerd dan wel zo veel mogelijk gereduceerd kan worden; onderzoek altijd eerst of er een veiliger alternatief bestaat.
- Let er bij de aflevering van een nieuwe machine op dat deze vergezeld gaat van een uitgebreide instructie van de leverancier betreffende de eigenschappen en gevaren, de werking en het dagelijks en periodiek onderhoud van de machine.
- De RI&E en het PVA worden jaarlijks gecontroleerd en zo nodig aangepast aan de actuele situatie;
- Veilig gedrag is net zo belangrijk als de technische veiligheid van de machine; gebruik de machine daarom alleen waarvoor zij bedoeld is.
- Instrueer nieuwe medewerkers dusdanig dat zij veilig kunnen werken;
- Inventariseer per functie welke ervaring, instructie en opleiding nodig is en leg dit vast; organiseer aan de hand hiervan (jaarlijks) de relevante trainingen onder andere met betrekking tot de bediening van de machines inclusief de beveiligingsinrichtingen en noodstopvoorzieningen;
- De preventiemedewerker controleert de machines geregeld op machineveiligheid en geeft voorlichting aan de betreffende medewerkers over veilig gebruik;
- Verstrek waar nodig Persoonlijke Beschermingsmiddelen aan medewerkers; van sommige beschermingsmiddelen kan een voorraad worden aangehouden, waar medewerkers gebruik van kunnen maken en die zij na gebruik weer inleveren (bijvoorbeeld valbescherming). Andere beschermingsmiddelen moeten persoonlijk worden verstrekt, in verband met de hygiëne (bijvoorbeeld adembescherming) of omdat zij persoonlijk zijn aangemeten (bijvoorbeeld otoplastieken / gehoorbescherming); laat medewerkers tekenen voor de ontvangst van de middelen.
- Zie er op toe dat de verstrekte Persoonlijke beschermingsmiddelen ook gebruikt worden.
- Organiseer regelmatig een overleg waarin (ook) onderwerpen met betrekking tot veilig werken aan de orde komen, een zogenaamde toolboxmeeting.

3.6 Medewerkers checklist:

Iedere, bij een machine betrokken, medewerker dient:

- Een mondelinge toelichting / instructie te krijgen over de bediening van de machine; Vraag daar ook om bij de leidinggevende.
- Kennis te hebben over de plaats van de noodstop van de machine;
- Kennis te hebben over de gevaren van de machine waaraan gewerkt wordt;
- Te weten welke persoonlijke beschermingsmiddelen vereist zijn en deze ook te gebruiken;
- Te weten hoe te handelen als sprake is van een beschadigde bedrading en / of leiding;
- Te weten wanneer een machine weer opnieuw gekeurd of gecontroleerd moet worden;

Als aan één of meer van de bovenstaande items niet voldaan is, dient de medewerker het overzicht met mogelijke maatregelen te raadplegen zodat de eigen werksituatie verbeterd kan worden.

Bijlage

Wettelijk kader

De Arbowet vormt het kader voor de eisen met betrekking tot de veiligheid, gezondheid en het welzijn op de werkvloer, kortom de arbeidsomstandigheden. Op grond van deze wet heeft de werkgever een zorgplicht voor de werknemer. Om hieraan een goede invulling te kunnen geven is iedere werkgever verplicht de risico's op de werkvloer in kaart te brengen door middel van een Risico Inventarisatie & Evaluatie. Hieronder valt ook de beoordeling van de risico's van het werken met machines.

Machines gebouwd of in gebruik genomen na 1995 moeten voldoen aan de eisen van de Europese machinerichtlijn. Deze is in Nederland ondergebracht in het Warenwetbesluit machines. De richtlijn betreft de machineveiligheid en stelt verplichtingen voor de producent of leverancier, dit zijn de zogenaamde producteisen (CE markering).

De CE-markering dient als bewijs dat het product voldoet aan de Europese richtlijn¹, zodat men er vanuit mag gaan dat het veilig gebruikt kan worden. De CE-markering zegt echter niet altijd iets over veilig gebruik in de arbeidssituatie. Het veilig gebruik in de arbeidssituatie moet dus ook beoordeeld worden.

Arbidsmiddelen van voor 1995 hebben geen CE-markering, maar moeten zodanig worden aangepast, dat ze geen gevaar (meer) opleveren voor werknemers. Daartoe moeten ze worden aangepast aan de 'stand der techniek' of zo snel mogelijk worden vervangen.

¹ Machine Richtlijn 2006/42/EG